

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/4043,Seminarium-popularnonaukowe-Z-kamera-po-PRL-u-Obraz-Niemcow-w-kinie-PRL-u-Warsza.html>
07.04.2026, 15:39

Seminarium popularnonaukowe „Z kamerą po PRL-u”: „Obraz Niemców w kinie PRL-u” - Warszawa, 8 grudnia 2009

Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Warszawie serdecznie zaprasza na czwartą edycję wykładów dla nauczycieli historii, języka polskiego, wiedzy o społeczeństwie, studentów kierunków humanistycznych oraz uczniów wybierających tematy związane z filmem i historią najnowszą do ustnej prezentacji maturalnej z języka polskiego. Proponujemy sześć spotkań w cyklu miesięcznym (listopad 2009 – kwiecień 2010) przedstawiających peerelowską rzeczywistość poprzez: materiały archiwalne Polskiej Kroniki Filmowej; filmy dokumentalne, które zrealizowali wybitni twórcy polskiej szkoły dokumentu, np. Jerzy Bossak, Andrzej Munk, Jerzy Hoffman, Krzysztof Kieślowski, Kazimierz Karabasz, Marcel Łoziński czy Andrzej Trzos-Rastawiecki; filmy fabularne – oprócz arcydzieł polskiego kina, pokazane zostaną także fragmenty filmów o jednoznacznie propagandowym zabarwieniu. Każdy wykład ilustrowany będzie pokazem multimedialnym.

Udział w seminarium zostanie potwierdzony pisemnie.

Wykład:

prof. dr hab. Piotr Zwierzchowski, autor m.in.: *Zapomniani bohaterowie. O bohaterach filmowych polskiego socrealizmu*, Warszawa 2000; *Pęknięty monolit. Konteksty polskiego kina socrealistycznego*, Bydgoszcz 2005; *Spektakl i ideologia. Szkice o filmowych wyobrażeniach śmierci heroicznej*, Kraków 2006; redaktor naczelny rocznika „Blok. Międzynarodowe Pismo Poświęcone Kulturze Stalinowskiej i Poststalinowskiej”.

Szczegółowe informacje i terminy spotkań będą ukazywać się na stronie internetowej IPN (www.ipn.gov.pl) pod hasłem „zapowiedzi”.

Dodatkowe informacje i zgłoszenia:

Sławomir Stępień, tel. (0-22) 526-19-19, e-mail: slawomir.stepien@ipn.gov.pl

8 grudnia 2009 r. w godzinach 15.00-16.30 w Centrum Edukacyjnym IPN przy ul. Marszałkowskiej 21/25 w Warszawie odbyło się spotkanie na temat „Obraz Niemców w kinie PRL-u”

Obraz Niemców i relacji polsko-niemieckich był w polskim kinie przedstawiany najczęściej w sposób schematyczny. Zresztą, postaci Niemców kojarzą się głównie z filmami rozgrywającymi się podczas II wojny światowej, w tych z kolei dominował wizerunek Niemca jako mordercy i prześladowcy. Niemcy byli zazwyczaj okrutni lub głupi, bardzo rzadko, prawie wcale, nie pojawiał się wizerunek „dobrego Niemca” (jeśli już, był on

przedstawiany bardziej jako antyfaszysta niż jako Niemiec). Filmy historyczne, których akcja rozgrywała się nawet kilkaset lat wstecz, udowadniały, że Niemiec był odwiecznym wrogiem narodu polskiego. Widać to zwłaszcza w latach 60., w których dominowała propaganda antygermańska. Wtedy też, co rusz pojawiały się postulaty, aby w zdecydowany sposób ukazywać okrucieństwo hitlerowskich zbrodniarzy i podkreślać ich odpowiedzialność za wybuch wojny. Po postaci współczesnych Niemców, zarówno wschodnich, jak i zachodnich, kino sięgało rzadziej. Znaczenie miały w tym przypadku również aktualne relacje między Polską a Niemiecką Republiką Demokratyczną i Republiką Federalną Niemiec. Oficjalna propaganda prezentowała mieszkańców NRD jako przyjaciół, wspólnie walczących o socjalizm, trudno jednak było przekonać o tym widza, który miał w pamięci doświadczenia II wojny światowej oraz istniejące dotychczas wizerunki Niemca. W równie nielicznych filmach, w których pojawiała się RFN i jej mieszkańcy, obecny był cień pamięci o wojnie i zagrożenie „niemieckim rewizjonizmem”, ale zdarzały się też filmy, przede wszystkim dokumentalne, które starały się podjąć głębszą refleksję nad relacjami polsko-niemieckimi.

Zakazane piosenki, reż. Leonard Buczkowski (1946)

W Berlinie złączyły się dłonie, real. Jan Zelnik (1951)

Niedaleko Warszawy, reż. Maria Kaniewska-Forbert (1954)

Wolne miasto, reż. Stanisław Różewicz (1958)

Spotkania w mroku, reż. Wanda Jakubowska (1960)

Rodzina Milcarków, reż. Józef Wyszomirski (1962)

Sąsiedzi, reż. Aleksander Ścibor-Rylski (1969)

Albert Forster, reż. Robert Stando (1969)

Jak rozpętałem drugą wojnę światową, reż. Tadeusz Chmielewski (1969)

Sonda Bonn-Warszawa, real. Jerzy Jaraczewski (1976)

Tematy kolejnych spotkań:

Partia i jej przedstawiciele w kinie PRL-u (12 stycznia 2010)

Obraz sportu w kinie PRL-u (luty 2010)

Obraz dziecka w kinie PRL-u (marzec 2010)

Portret filmowej Warszawy (kwiecień 2010)